

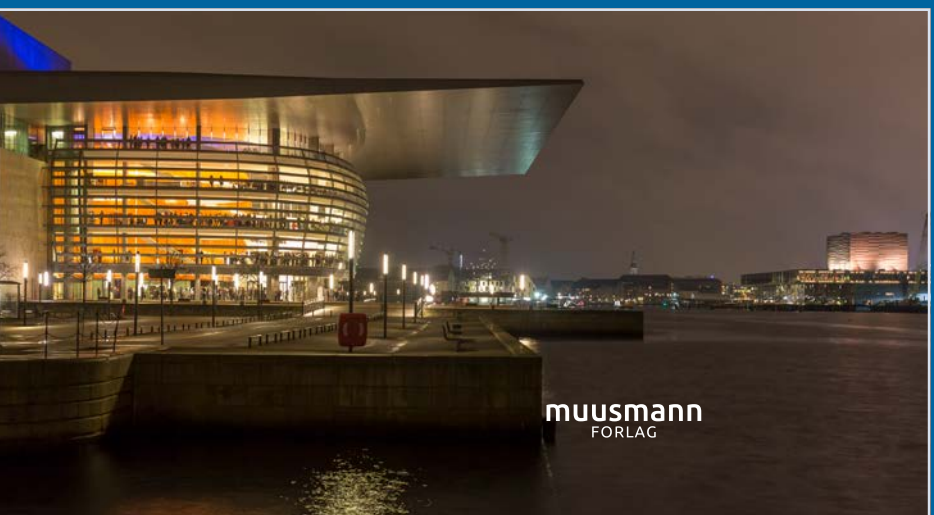

Susanne Glenstrup, Elsebeth Parsbæk, Dorrit Christensen,
Hans Henrik Kleinert og Ingelise Kvorning

Gå tur

København og Frederiksberg
52 ture

muusmann
FORLAG

Ørstedparken

Mastekran og Hovedvagtshus på Nyholm

Susanne Glenstrup, Elsebeth Parsbæk, Dorrit Christensen,
Hans Henrik Kleinert og Ingelise Kvorning

Gå tur

København og Frederiksberg
52 ture

muusmann
FORLAG

Indhold

Forord 8

Om København 10

Københavns indre by med Christianshavn og Holmen 13

Tur 1 – Middelalderbyen fra Absalon til Luther 15
Rundtur på 6 km fra Nørreport Station

Tur 2 – Mini-Havneringen og det politiske magtcentrum 23
Rundtur på 6 km fra Christianshavn Metrostation

Tur 3 – Parkerne. Det grønne bælte 27
Tur på 8 km fra Nørreport Station til Marmorkirken Metrostation

Tur 4 – Fristaden, Christianshavn og Holmen 33
Rundtur på 8 km fra Christianshavn Metrostation

Tur 5 – Frederiksstaden og omegn 37
Rundtur på 6 km fra Kongens Nytorv Metrostation

Tur 6 – Reffen: det yderste Indre By 43
Tur på 6 km fra busstoppestedet Refshaleøen – endestation for linje 2A –
til busstoppested Fabriksmestervej ved Operaen

Vesterbro – Kongens Enghave 47

Tur 7 – Karens Minde og Sydhavnstippen 49
Rundtur på ca. 8 km fra Sydhavn Station

Tur 8 – Det nye Sydhavnsbyggeri 51
Rundtur på ca. 8 km fra Sydhavn Station

Tur 9 – Det gamle Vesterbro 55
Rundtur på ca. 6,5 km fra København H Metrostation

Tur 10 – Kalvebod Brygge, Havneholmen og "Den Gule By" 59
Rundtur på ca. 9,5 km fra København H Metrostation

Tur 11 – Carlsberg Byen og Vestre Kirkegaard 65
Rundtur på 7 km fra Enghave Plads Metrostation

Tur 12 – Litteratur og lidt gadekunst på Vesterbro 69
Rundtur på ca. 6 km fra Enghave Plads Metrostation

Frederiksberg 75

Tur 13 – Kongernes Frederiksberg 77
Rundtur på 7 km fra Frederiksberg Allé Metrostation

Tur 14 – Frederiksbergs første bebyggelse 81
Rundtur på 7 km fra Frederiksberg Allé Metrostation

Tur 15 – Frederiksberg bliver et samfund 87
Rundtur på 8 km fra Frederiksberg Metrostation

Tur 16 – Frederiksberg uddanner og bevæger 91
Rundtur på 8 km fra Frederiksberg Metrostation

Tur 17 – I Storm P.'s fodspor 95
Rundtur på 6 km fra Frederiksberg Allé Metrostation

Nørrebro 101

Tur 18 – Gadekunst, graffiti & gravsteder 103
Rundtur på 7 km fra Nørrebro Station

Tur 19 – Grønt, råt, ukendt og småt 109
Rundtur på 7,3 km fra Nuuks Plads Metrostation

Tur 20 – Søerne, Mærsk Tårnet og andre nørrebroske eventyr 115
Rundtur på 6 km fra Forum Metrostation

Østerbro 121

Tur 21 – Parker og monumenter 123
Rundtur på ca. 6,5 km fra Østerport Station

Tur 22 – Den historiske tur 127
Rundtur på 7 km fra Østerport Station

Tur 23 – Fælledparken 131
Rundtur på 6 km fra Poul Henningsens Plads Metrostation

Tur 24 – Nordhavn 135
Rundtur på ca. 6,5 km fra Nordhavn Station

Tur 25 – Østerbro. Ikke hvad det har været 139
Rundtur på 7 km fra Svanemøllen Station

Tur 26 – Ryvangens Naturpark, Mindelunden, Studiebyen 143
Rundtur på ca. 6,5 km fra Ryparken Station

Amager 146

Tur 27 – Arkitektur, kunst og højt til loftet 149
Tur på ca. 6 km fra Vestamager Metrostation til Bella Center Metrostation

Tur 28 – Ballonparken, Amager Fælled og Nokken 153
Tur på 6 km fra Islands Brygge Metrostation til Sundby Metrostation

Tur 29 – Suttetrold i remise 157
Rundtur på 6 km fra DR Byen Metrostation

Tur 30 – Amarminoen, modelflyveplads og Rute til Ro 161
Tur på ca. 10 km fra Sundby Metrostation til Islands Brygge Metrostation

Tur 31 – Kalvebod Fælled og Pinseskoven 163
Rundtur på 7,5 km fra Vestamager Metrostation

Tur 32 – Amagerbanen og haveforeningen Vennelyst 167
Tur på ca. 5 km fra Amagerbro Metrostation til Øresund Metrostation

Tur 33 – Sundholm og Eberts Villaby 171
Tur på ca. 7,5 km fra Lergravsparken Metrostation til Øresund Metrostation

Tur 34 – En pædagogisk tour de force 175
Tur på ca. 6 km fra Øresund Metrostation til Sundby Metrostation

Tur 35 – Strand og Fort 179
Tur på ca. 8 km fra Amagerbro Metrostation til Femøren Metrostation

Tur 36 – Prøvesten og skibakke 183
Tur på ca. 10 km fra Amagerbro Metrostation til Christianshavn Metrostation

Valby 187

Tur 37 – Det grønne Valby 189
Rundtur på 6 km fra Vigerslev Allé Station

Tur 38 – På kanten af Valby 191
Rundtur på 6,5 km fra Valby Station

Tur 39 – Landsbyen vokser 195
Rundtur på 8 km fra Ålholm Station

Vanløse 201

Tur 40 – Damhussø og -eng 203
Rundtur på ca. 8,2 km fra Vanløse Station

Tur 41 – Til Grænsen 207
Tur på ca. 5 km fra Vanløse Station til Grøndal Station

Tur 42 – Grøndalskvarteret 211
Rundtur på ca. 7 km fra Grøndal Station

Brønshøj – Husum 215

Tur 43 – Utterslev Mose 217
Tre rundture, af forskellig længde, alle med start på Brønshøj Torv:
A – Rundt om Vestmosen på 6 km
B – Rundt om Midtmosen og Vestmosen på 7,3 km
C – Rundt om Midtmosen, Østmosen og Vestmosen på 11,4 km

Tur 44 – Vandtårn, villakvarterer og vandhuller 221
Rundtur på ca. 6 km fra Brønshøj Torv

Tur 45 – Utterslev Mose, vilde heste og Tingbjerg 223
Rundtur på ca. 8 km fra Brønshøj Torv

Tur 46 – Vestvolden 227
Tur på ca. 7 km fra Husum Station til Brønshøj Torv

Bispebjerg 231

Tur 47 – Gavlmaleri, iværksætteri og kirkegård 233
Rundtur på 7 km fra Nørrebro Station

Tur 48 – Slangen, kirken og de døde 241
Rundtur på 5,5 km fra Bispebjerg Station

Tur 49 – Pip-kvarteret 247
Rundtur på ca. 6 km fra Fuglebakken Station

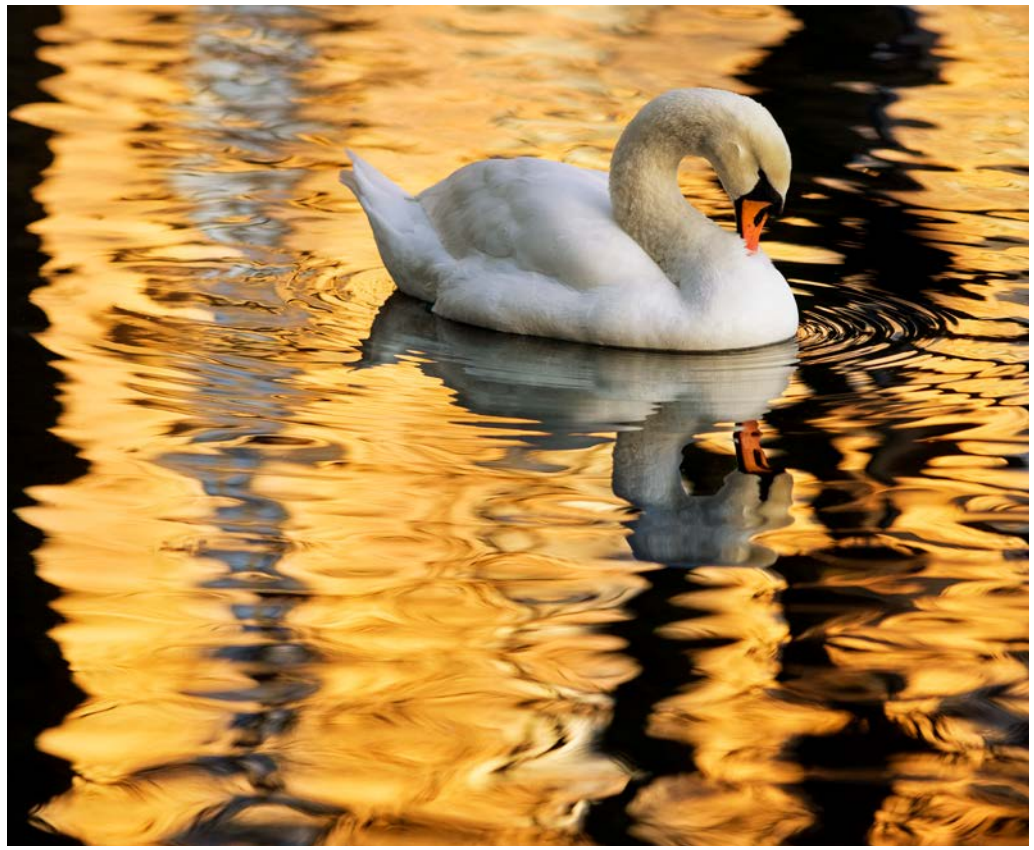
Tur 50 – Den grønne ring om Bispebjerg 251
Rundtur på 6 km fra Dyssegård Station

Ture på tværs af København 254

Tur 51 – På tværs 255
Tur på 14 km fra Dybbølsbro Station til Fuglebakken Station

Tur 52 – På tværs 263
Tur på 15 km fra Åmarken Station til Husum Station

Efterskrift 267

Forord

Uanset hvor du er, oplever du et sted allerbedst, er mest til stede, ved at gå. Gå på det, over eller under det, igennem det. Landskaber, byer, veje, stier. Du får dem ind gennem fødderne, gennem kroppen, i netop det tempo og med den langsomhed, som du opnår, når du bare skal sætte den ene fod foran den anden og lader oplevelserne komme til dig.

Lige netop det har vi rigtig mange og gode erfaringer med. Vi har gået hver en meter på de 52 ture, som er beskrevet i bogen, ikke en, men adskillige gange. Selvom vi kender København virkelig godt, har vi på hver tur opdaget, at byen åbner sig mere og mere – og vi fandt nye finurlige veje, flotte udsigter og spændende miljøer, som blev en del af ruterne. Her i bogen går vi byen sammen med dig.

Kom med ud at gå. Gå med på en eller flere ture i de 10 bydele i København og Frederiksberg. Der er ture nok til en ny tur hver uge, så du efter et år vil komme til at kende byen på en helt ny måde. Og så er det meget nemt at finde frem til ruterne, fordi alle turene altid starter og slutter ved et trafikknudepunkt, som regel en S-togsstation eller metrostation.

Bydelene og hver enkelt tur er forskellige. Det er blevet meget tydeligt for os, at hver bydel har sin egen sjæl. Du bliver taget med på ture gennem de ældste dele af byen, spor fra tidligere tider, de store arbejderkvarterer, overklassens domiciler, de nyere kvarterer, og du vil opleve arkitektur af både høj klasse og beundringsværdig funktionalitet, sprudlende gadekunst, parker med næsten magiske vuer, åndehuller og stemninger.

Turene og de forskellige nedslagspunkter er valgt efter, hvad vi selv synes er interessant. Vandreturene er det primære for os. Nedslagspunkterne er tænkt som krydderi undervejs.

Så: *Gå tur*.

Det er titlen på bogen, som vi med stor fornøjelse og i vort ansigts sved har frembragt. Vi vil gerne give vores glæde ved at gå og nysgerrighed på byen videre til dig. Måske er du, måske er du ikke vant til at gå. Og måske vil du, ligesom vi, få færten af, at vandring er noget ganske særligt og giver mening i sig selv.

Det er gennem sansningen, vi erfarer, og gennem sansningen, vi lever her og nu.

Om du finder byens sjæl? Det kan vi ikke love. Men tag chancen!

Rigtig god tur! – med hilsen fra

Susanne Glenstrup, Elsebeth Parsbæk, Dorrit Christensen, Hans Henrik Kleinert, Ingelise Kvorning

Kalvebod Fælled med bramgæs

Frihavns Stationsbygning

Holger Drachmann

Om København

København er Danmarks hovedstad og største by. Sammen med Frederiksberg har den over 700.000 indbyggere. Den har en lang historie som konge- og regeringsby, hovedsæde for centraladministrationen, retsvæsenet, uddannelse, kirke, kunst og musik. Centralfunktionerne præger i høj grad byen.

I international sammenhæng er den dog kun en mindre storby.

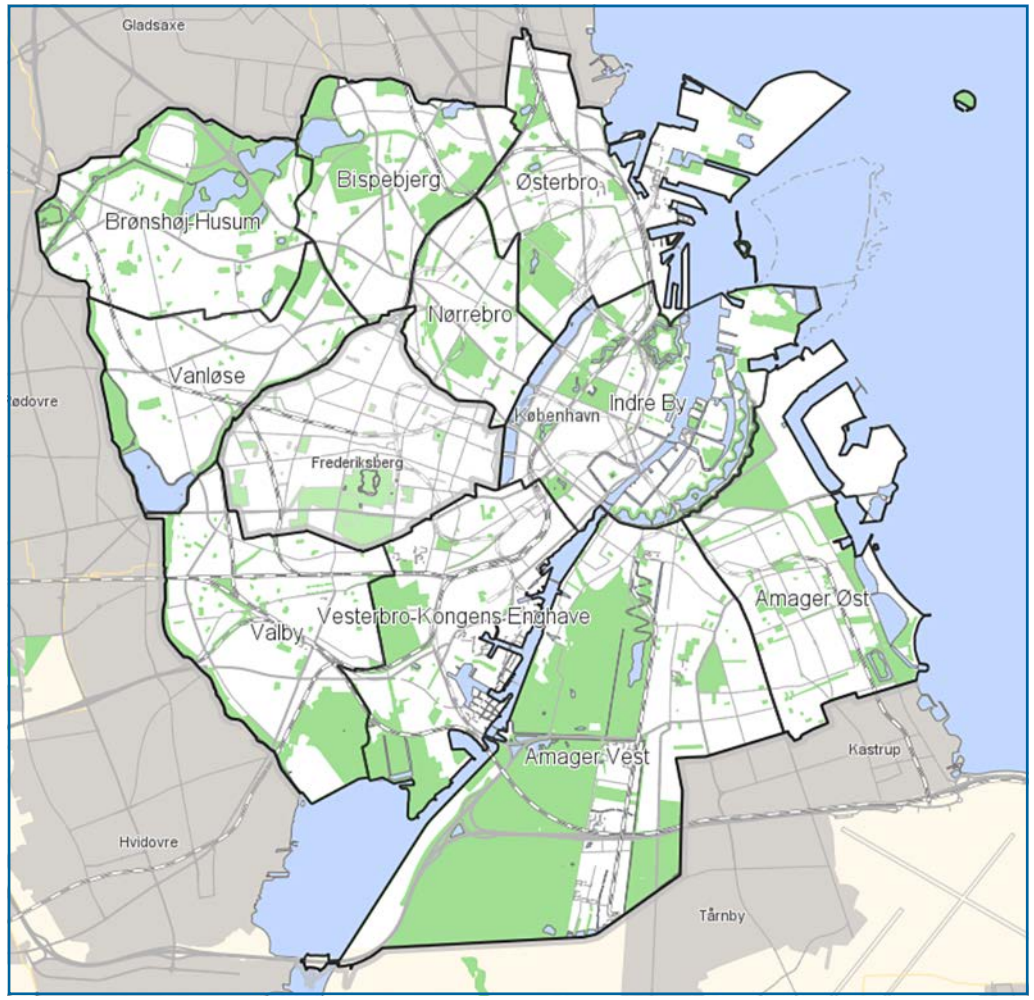
Indre By har været befolket siden 700-tallet. Men først i 1100-tallet, hvor byen hedder Havn og nyder godt af et herligt sildefiskeri, vokser den for alvor. Den er et trafikknudepunkt for rejsende mellem bispesæderne i Roskilde og Lund og centrum for handel.

I 1167 bygger biskop Absalon en borg på Slotsholmen, forløberen for nutidens Christiansborg. Og i 1443 bliver København kongens by og dermed regeringsby. På det tidspunkt boede der mellem 3.000 og 4.000 mennesker. I 1850'erne flyttede københavnerne uden for voldene på grund af pladsmangel, og brokvartererne opstod. Samtidig blev Frederiksberg en selvstændig kommune, omkranset af København. I begyndelse af 1900-tallet blev Valby, Vanløse, Brønshøj og Bispebjerg indlemmet i Københavns Kommune.

Begge kommuner er i dag optaget af at omstille sig til en klimaneutral praksis, hvilket blandt andet kan aflæses i flere klimasikringsprojekter, affaldshåndtering, udbygning af grønne områder og en trafik, som er præget af mange bløde trafikanter.

Inden for de sidste 20 år har Københavns Havn ændret sig fra industrihavn til oplevelseshavn med havnebade, kajakhotel, nye bydele og Havneringen, og der er gode vandreoplevelser.

Tilrettelæggelsen af turene spejler byens historiske udvikling. Vi begynder i Indre By og bevæger os i en spiral ud igennem bydelene.

Absalon på Højbro Plads

Københavns indre by med Christianshavn og Holmen

I dag er Indre By en forholdsvis beskeden bydel i metropolen København. Her bor ca. 50.000 mennesker, altså under 10 procent af det samlede indbyggertal i København. Men bydelen udgør samtidig et centrum for byen København og et betydningsfuldt nationalt centrum for politik, økonomi og kultur.

En gåtur i Indre By og på Christianshavn byder på et væld af stemningsfulde historiske og kulturelle oplevelser.

Du kan opleve Middelalderbyen med Pisserenden og Latinerkvarteret, som næsten brændte ned til grunden i 1700-tallet. Husene er derfor ikke så gamle som gaderne, men stadig er det kvarterer, der oser af historisk charme med smukt renoverede huse og gader med små spændende butikker. Her er gode muligheder for at spise godt og blive underholdt på musiksteder, i biografer og teatre.

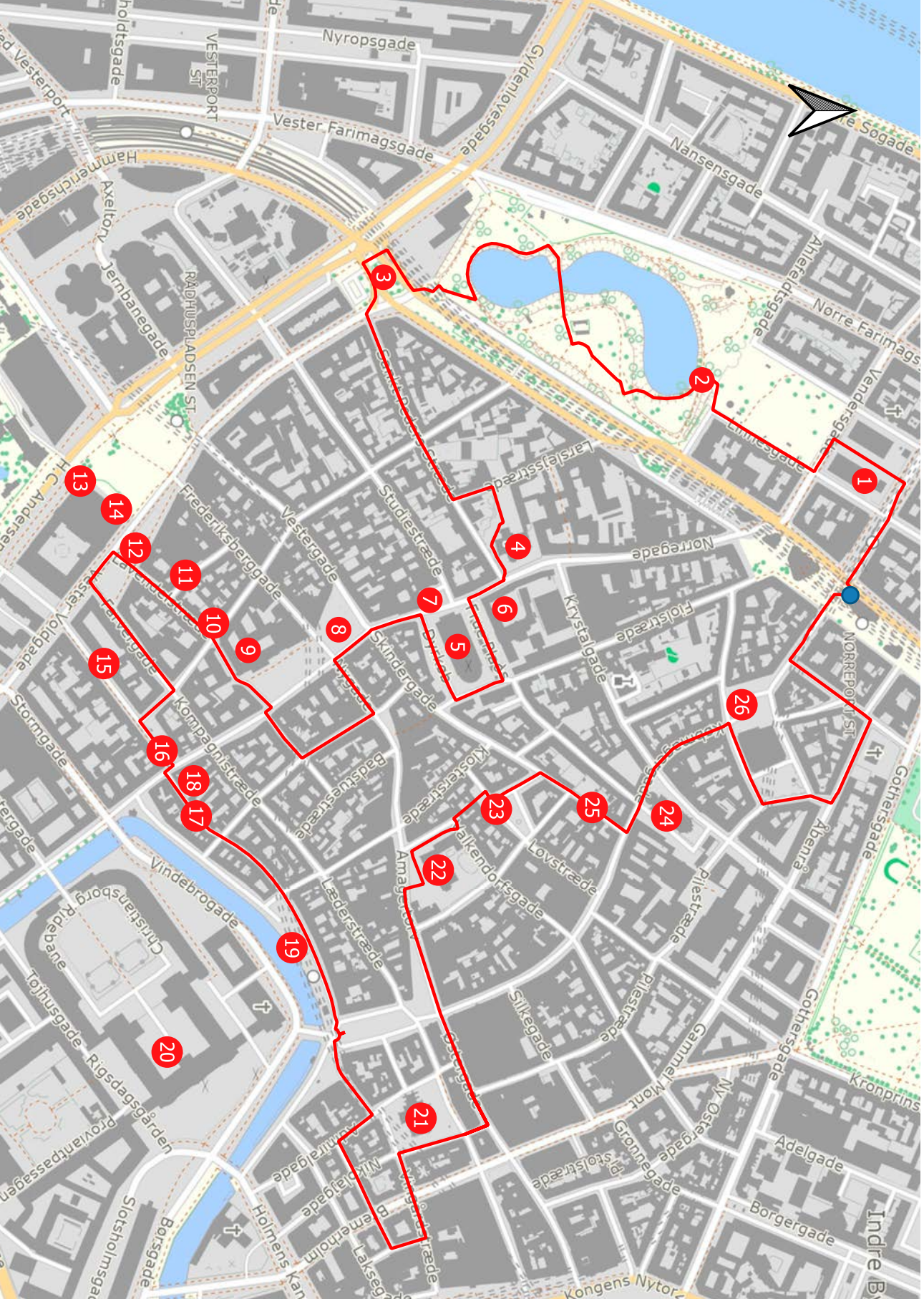
På turene går du fra holm til holm. Slotsholmen med Christiansborg, som er magtens centrum og har været det, siden Absalon i 1167 lod en borg bygge på datidens Strandholm, nu Slotsholmen. På Slotsholmen finder man også Det Kongelige Bibliotek, Krigsmuseet, Højesteret, Thorvaldsens Museum og Teatermuseet. Gammelholm med Det Kongelige Teater, Charlottenborg og Kunstakademiet. Gammelholms stemning emmer af finkultur. Som modsætning og meget stemningsfuldt finder du på den anden side af havneløbet Nyhavn, der er et gammelt sømandskvarter fuldt af restauranter, caféer og et hektisk folkeliv.

Kun få hundrede meter fra Nyhavn ligger Frederiksstaden med dronningens slot, Amalienborg. Bydelens flotte bygninger, imposante erhvervsvirksomheder, museer, kirker og kosmopolitisk atmosfære er en slags "nationens solar plexus".

Indre By var omkranset af datidens fæstningsanlæg, som stadig kan opleves sporadisk.

Mod syd på Christianshavn med Christiania og Holmen. Det var oprindeligt en fæstning og flådens område. Men området blev også befolket og var i mange år Københavns mest elendige fattigkvarter med udbredt slum. I nyere tid er bydelen blevet totalt forandret til et mondænt kvarter med renoverede byhuse og nybyggeri side om side med Christiania, husbådene og gademadstedet "Reffen". Mod nord og øst kan du gå i parkerne på datidens voldanlæg. Der er stadig rester af kong Christian IV's fæstningsanlæg, som lå på Københavns volde. Bedst bevaret er det sekskantede voldanlæg Kastellet.

Med afsnittets seks ture håber vi, at du får mulighed for at fornemme storheden, grumheden og skønheden netop her.

Tur 1

Middelalderbyen fra Absalon til Luther

Middelalderbyen er Københavns kerne. Den er afgrænset af Nørre Voldgade i nord, Vester Voldgade i vest, Gothersgade (Østervold) i øst og vejene fra Farvergade over Magstræde til Gammel Strand i syd. København brændte to gange i 1700-tallet, og dermed brændte også størstedelen af Middelalderbyens klostre, huse og beboelser. Men det er stadig muligt at finde spor fra den allerførste tid af Københavns historie. Og især gadernes navne fortæller om det liv, der blev levet. Dette er en rute, som ikke bare kommer forbi et væld af seværdigheder fra før og nu – den er i sig selv en seværdighed! Her er i sagens natur foretaget et udvalg, men vi opfordrer dig til at gå på opdagelse efter mere. Byen er fyldt med spændende fortællinger.

Rundtur på 6 km fra Nørreport Station

Du starter med at krydse Nørre Voldgade og gå ad Frederiksborggade ca. 200 meter til Torvehallerne (1). Drej til venstre igennem grønt- og frugtmarkedet mellem de to glashuse. Kryds Vendersgade, og drej til venstre. Umiddelbart derefter drejer du til højre ad Linnésgade forbi Israels Plads og frem til Ørstedsparken (2), hvor en sti fører ind i parken.

Du følger stien, først venstre om søen og så op på bakken til statuen af H.C. Ørsted. Gå ned på den anden side af bakken, over broen, og følg nu stien højre om søen frem til parkens sydvestlige hjørne ved Nørre Voldgade. På hjørnet af Nørre Voldgade og H.C. Andersens Boulevard ligger Jarmers Plads og ruinen af Jarmers Tårn (3) på en lille ø midt i trafikken. Efter at have beset dette fortsætter du over lyskrydset. Gå lidt til venstre, kryds Vester Voldgade, gå en smule til højre og umiddelbart efter til venstre ad Sankt Peders Stræde.

Efter nogle hundrede meter drejer du til venstre ind på Larslejsstræde og derefter til højre ind på kirkepladsen ved Sankt Petri Kirke (4). Tag udgangen fra kirkepladsen til Nørregade. Skrå over gaden og ind på Frue Plads. På højre side ligger Vor Frue Kirke (5), og på venstre side ligger Københavns Universitet, som rummer byens ældste hus, Konsistoriebygningen (6). Dette ligger i en gård, Lindegården. Du kan komme ind til huset gennem porten A.

Gå rundt om Domkirken tilbage til Nørregade. På den anden side af Nørregade over for kirkens indgang ligger Bispetorvet med Reformationsmonumentet i midten (7). Du går dog til venstre ad Nørregade til Gammeltorv (8). Drej til venstre ad Strøget (Nygade) og til højre ad Knabrostræde. Drej igen til højre ad Brolæggerstræde, og fortsæt ligefrem til Nytorv, hvor Københavns Byret, Domhuset (9) ligger.

Du fortsætter ad Stutterigade på venstre side af Domhuset og krydser Hestemøllerstræde. På højre hjørne ligger Centralhjørnet (10). Fortsæt ad Lavendelstræde, forbi

Mikkel Bryggers Gade, hvor Grand Teateret (11) ligger. Gå lige frem til Regnbuepladsen (12). Kryds Vester Voldgade, og gå til højre frem til Rådhuspladsen. Hvis du vil besøge Københavns Rådhus (13), som er en stor oplevelse, så gå ind ad hovedindgangen. Lige inden for døren til højre finder du Jens Olsens Verdensur (14). Gå ind i den store Rådhushal, og se dig omkring. Adgang til Rådhushaven er i det bageste venstre hjørne bag Rådhushallen. Gå tilbage samme vej, som du kom ind, og tilbage til Regnbuepladsen, hvor du drejer til højre.

Umiddelbart foran dig ligger Vartov (15). Når du går ind gennem porten til Vartov og ind i gården, ser du den imposante statue af Grundtvig. Gå nu tilbage til Farvergade gennem en anden port længere nede i gården, og gå til højre. Drej til højre, når du kommer frem til Gåsegade, og umiddelbart derefter til venstre ad Vandkunsten. Stop op ved brønden midt på pladsen (16). Gå videre, og kryds Rådhusstræde. Drej mod højre og straks til venstre ind på Magstræde (17). Gå langsomt igennem Magstræde og forbi Huset i Magstræde (18). Du fortsætter ud i Snaregade og frem til Gammel Strand (19).

For enden af Gammel Strand står en rytterstatue af Biskop Absalon på Højbro Plads (20). Her stopper du op og kaster et blik over på den anden side af kanalen mod Christiansborg. Gå derefter lige over pladsen til Fortunstræde. For enden af strædet på venstre hånd ligger Sankt Nicolaj Kirke (21). På højre hånd ligger Admiralgade. Du går ned ad Admiralgade og drejer til venstre ind ad Dybensgade.

Kryds Bremerholm, og drej til venstre ad Asylgade. For enden af Asylgade ligger Vingårdsstræde. Her drejer du til venstre. Kryds Bremerholm igen, og drej til højre ad Nikolaj Plads. Når du når Strøget (Østergade), drejer du til venstre til Amagertorv – og umiddelbart efter dette går du ind i området omkring Helligåndskirken (22). Gå ind på kirkepladsen og derfra ud på Valkendorfsgade og til højre. En passage fra Valkendorfsgade fører dig ud på Gråbrødretorv (23).

Følg Kejsergade i modsatte hjørne af torvet. Drej til højre ad Skindergade, og gå frem til Købmagergade. På din højre side ligger Rundetårn og Trinitatis Kirke (24). På din venstre side ligger Regensen (25). Fortsæt ad Købmagergade frem til Kultorvet (26), og drej til højre ad Pustervig til Hauser Plads. Drej til venstre, og fortsæt ad Hauser Plads, forbi Hausergade og videre til venstre ad Åbenrå.

Når du derefter drejer til venstre ad Rosenborggade og til højre ad Frederiksborggade, kommer du frem til Nørreport, hvor turen slutter.

1. **Torvehallerne** i København opførtes i 2011 efter en del tumult omkring udseende og funktion. De er opført, hvor det tidligere grønttorv lå, så pladsen har stadig sin oprindelige funktion. Hallerne kaldes i dag hele Københavns spisekammer.

2. **Ørstedsparken.** Middelalderbyens nordlige grænse er volden ved Nørre Voldgade. Ørstedsparken er i lighed med Tivoli, Botanisk Have og Østre Anlæg anlagt på en del af Københavns gamle voldterræn. Parken blev anlagt i 1876-1879, har syv indgange og har været fredet siden 1963. Parken har stort set bevaret sit oprindelige udseende fra 1879. En

Konsistoriebygningen

statue af H.C. Ørsted er opført på bakketoppen. Derfra har han (i parentes bemærket) igennem mindst et århundrede kunnet se på livet i parken, herunder mænds hemmelige møder.

3. **Jarmers Tårn** blev opført i 1500-tallet under kong Frederik I. Der findes stadig ruiner af tårnet på pladsen. Tårnet var en del af byens befæstning og blev opført på det sted, hvor vendernes fyrste Jaromar II, senere Jarmer, brød igennem byens daværende befæstning i år 1259. Lidt pudsigt er det, at København fik endnu en Jarmer i 1976-1989: Pelle Jarmer, som var socialborgmester og blandt andet var ansvarlig for lukning af Byggeren. Så vidt vides er der dog ikke tale om slægtskab.

4. **Sankt Petri Kirke** er en tyskproget evangelisk-luthersk kirke og den ældst bevarede i Københavns indre by. I dag ejes den af Kulturministeriet og er sammen med Sankt Petri Skole, Goethe-Instituttet og Kulturzentrum Sankt Petri center for tysk kultur i København.

5. **Vor Frue Kirke** er Københavns domkirke. Her på byens højeste sted tog biskop Absalon omkring år 1200 initiativ til at opføre den første Vor Frue Kirke. Kirken er senere brændt og genopført flere gange. Den nuværende kirke er fra 1829, opført af kong Frederik VI i nyklassicistisk stil. Den er især kendt for de fantastiske statuer af Jesus og de 12 apostle, udført af Bertel Thorvaldsen. Den er i dag et kirkeligt center med både kongelige vielser, natkirke, jazzmusik og socialt arbejde.

6. **Konsistoriebygningen**, som også kaldes Konsistoriehuset, ligger i Lindegården ved Frue Plads og blev overtaget af universitetet efter reformationen i 1536. Bygningen er den ældst bevarede verdslige bygning i København fra ca. 1420. I dag, hvor konsistorium er nedlagt, benyttes bygningen primært til afholdelse af møder i bestyrelsen for Københavns Universitet.

7. **Reformationsmonumentet.** Reformationen afsluttede Middelalderen i Danmark og dermed også Middelalderbyens tidsperiode. Reformationsmonumentet blev rejst på Bispetorvet i København i 1943 i forbindelse med markeringen af 400-året for reformationen i Danmark i 1536. Monumentet er udført af den danske billedhugger Max Andersen (1892-1972).

8. **Gammeltorv** var sammen med Amagertorv de ældste og vigtigste torve i Middelalderbyen. Gammeltorv har med sikkerhed været brugt fra år 1200, og her foregik bytinget under åben himmel med eksekvering af halshugning og mordbrænding af dødsdømte. Skafottet er i dag markeret med en forhøjning. Senere blev byens første rådhus bygget her, så torvet var centralt for magten og magtudøvelsen. Fra andre Middelalderbyer ved man, at der har været en tæt forbindelse mellem byens torv, kirke og rådhus.

9. **Domhuset, Københavns Byret på Nytorv.** Nytorv opstod, da kong Christian IV besluttede at bygge et rådhus, hvor byens avlsgård havde ligget. Rådhuset brændte, og i 1815 opførtes det nye kombinerede råd- og domhus. Det er det samme hus, som i dag huser Københavns Byret. Facaden med de seks søjler ud mod Nytorv markerer indgangen til domstolen for Københavns retskreds og Danmarks største byret. Over indgangen til retsbygningen er Jyske lov citeret: *Med lov skal man land bygge*.

10. **Centralhjørnet** er ikke blot Københavns ældste bar for homoseksuelle og alle andre. Den er også kendt for al sin overdådige udsmykning ved jul og påske.

11. **Grand Teatret** er en biograf beliggende i Mikkel Bryggers Gade. Den blev opført i perioden 1907-10. Bygningen er en af de ældste biografer i Danmark med et repertoire, der altid har været smalt med vægt på kvalitet.

12. **Regnbuepladsen** fik sit navn i 2014 som en hyldest til mangfoldighed og frisind i København.

13. **Københavns Rådhus** er tegnet af arkitekt Martin Nyrop. Han var inspireret af Rådhuset i Siena i Italien. Rådhuset blev opført fra 1892 til 1905. Københavns Rådhus er nationalromantikkens hovedværk i Danmark. Det domineres af en imponerende facade med den gyldne statue af biskop Absalon lige over balkonen og af det høje, slanke tårn. Fra Rådhustårnet høres hver dag klokken 12 lyden af det store tårnur, og tårnuret markerer også hver nytårsaften overgangen fra et år til et andet.

Københavns Rådhus

Rådhustårnet

14. **Jens Olsens Verdensur** er konstrueret og beregnet af Jens Olsen, som både var udlært klejnsmed og urmager. Uret består af 12 værker, som tilsammen har 14.448 dele. Uret er mekanisk og skal trækkes op en gang om ugen. Det hurtigste tandhjul drejer en omgang på 10 sekunder. Det langsomste drejer en omgang på 25.753 år. Ud over tiden måler uret også sol- og måneformørkelser, stjernebilleder og en evighedskalender. Jens Olsen fik påbegyndt konstruktionen af uret, men døde, 10 år før det stod færdigt.

15. **Vartov** var fra år 1607 et hospital for fattige, syge og gamle. Men først i 1666 flyttede hospitalet Vartov til Farvergade, til den tidligere farvergård, som var kongens farveri fra 1560. De nuværende bygninger er fra årene 1722-1755. Vartov fungerede som hospital frem til 1934, hvor det blev nedlagt. I dag ejes og drives Vartov-organisationen af Grundtvigsk Forum, som har udviklet det til et fyrtårn i dansk kulturliv. Bygningerne rummer et præsteseminarium, kirke, Grundtvig-bibliotek, møde- og konferencesale, psykologer og psykoterapeuter, Grundtvig-centeret og meget mere. Centralt på gårdspladsen står en skulptur af N.F.S. Grundtvig.

16. **Vandkunsten.** På dette sted har der ligget en vandmølle, som forsynede kongens farveri med vand. Brønden på torvet bærer historien om stedets vandforsyning og har i en periode forsynet bydelen med vand.

17. **Magstræde.** Den velbevarede gade Magstræde blev etableret i slutningen af Middelalderen. Den lå tæt på den daværende havnefront. Det er et af de få steder i byen, hvor det stadig er muligt at fornemme den senmiddelalderlige bys trange gader. Magstræde har fået sit navn efter det affald fra husene, som flød i gaden, og der skal ikke meget fantasi til at forestille sig fortidens lugtende og uhumske gade. De fleste huse i gaden er fredede. På denne tid havde kystlinjen rykket sig til den nuværende Gammel Strand og mod øst til Laksegade og Dybensgade.

18. **Huset** i Magstræde opstod i begyndelsen af 70'erne og var dengang et brændpunkt i ungdomsoprøret, med musikcafé, spisehus, biograf, teater og sit-ins. Det var et festfyrværkeri af kreativ nytænkning, delvist i oprør og forkastelse af det gamle, delvist i et forsøg på at skabe sit eget udtryk. Det lever fortsat i bedste velgående, nu dog i faste rammer med kommunalt tilskud, men stadig med vægt på mangfoldighed og det eksperimenterende.

19. **Gammel Strand** ligger i dag, hvor Københavns kystlinje lå i Middelalderen. Det var her, skovserkonerne solgte deres fisk på fiskemarkedet, som har eksisteret fra Middelalderen til 2008, hvor Dorthe Marx som den sidste skovserkone forlod sin bod. Hun havde været alene på markedet i 25 år.

20. **Biskop Absalon** (1128-1201) voksede op sammen med den senere kong Valdemar den Store, med hvem han fik et livsvarigt venskab. Det var også Valdemar, der sørgede for, at Absalon blev valgt til bisp af Roskilde. Absalon og de fem første Roskildebisper i København tilhørte alle den vestsjællandske stormandsslægt Hviderne. På en af holmene ved indsejlingen til København byggede biskop Absalon sin borg. Det var på det sted, som vi i dag kalder Slotsholmen. Kirken havde på det tidspunkt magten over København, og borgen var magtens centrum. Absalons borg blev effektivt ødelagt under en krig i 1300-tallet med Hansestæderne om herredømmet over Øresund og Skånemarkederne, og den blev aldrig genopbygget. Ruinen af Absalons Borg ligger stadig på Slotsholmen i kælderen under Christiansborg, som her knap 700 år senere stadig er centrum for den lovgivende magt.

21. **Sankt Nikolaj Kirke** blev bygget i 1200-tallet og var dengang den ene af Københavns tre kirker. Kirken var den næststørste og næstrigest udsmykkede kirke efter Vor Frue Kirke. Den var især handelsmændenes og søfolkenes kirke. Søfolkene kom her, inden de skulle ud at sejle, og kirken var indviet til de søfarendes helgen, Sankt Nikolaj. I dag fungerer kirken som kunsthal og huser også en restaurant.

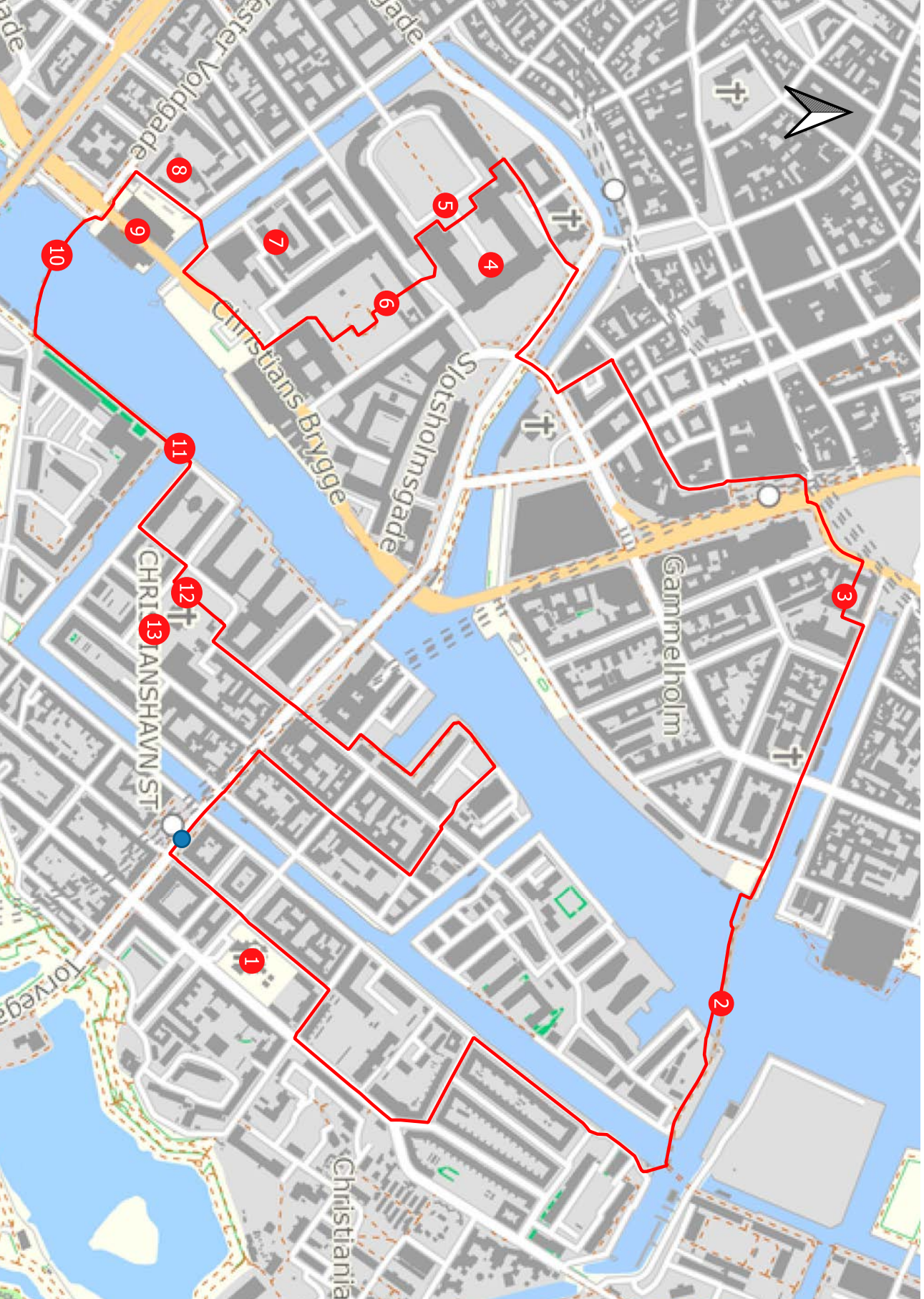
22. **Helligåndskirken.** Omkring år 1400 blev Helligåndskirken bygget ved siden af Helligåndshuset, som var fra år 1200. Senere, i år 1469, blev begge bygninger omdannet til et Helligåndskloster med et firefløjet anlæg på den tidligere hospitalsgrund syd for Gråbrødre Kloster. I dag fungerer kirken som både folke- og koncertkirke, og på Strøget foran kirken er der ofte boder og optrædende musikere, illusionister og andre gøglere.

23. **Gråbrødretorv.** København fik i 1238 et Gråbrødre Kloster, som har givet navn til torvet. Gråbrødrene var tænksomme mennesker, som forsøgte at følge Frans af Assisis bud om et liv i askese og harmoni. Klosterets hovedbygning lå ud til Klosterstræde. Klosteret blev nedlagt i 1530. Og i 1663 blev klostergrunden omdannet til et offentligt torv. Pladsen hed i første omgang Ulfeldts Plads, opkaldt efter Corfitz Ulfeldt, men i 1841 skiftede pladsen navn til Gråbrødretorv. Platantræet midt på torvet blev plantet i 1902.

24. **Rundetårn og Trinitatis Kirke** blev opført af kong Christian IV i årene 1637-1656. Dette bygningskompleks havde tre funktioner: Kirken skulle være studenter- og universitetskirke, tårnet gav adgang til universitetsbiblioteket, som lå over kirken, og tårnet rummede universitetets astronomiske observatorium.

25. **Regensen** fungerer stadig som kollegie, som det har gjort siden 1623. Det er et af Danmarks ældste kollegier, kendt for livlighed og et stærkt og aktivt fællesskab med skøre traditioner og højt til loftet og også et vist elitært præg. Der er i alt 101 værelser, som er mellem 11 og 25 m².

26. **Kultorvet** har sit navn, fordi tørvebønderne og kulsvierne fra Frederiksborg Amt solgte deres kul på torvet. Kultorvet 7, en smuk, gammel, bevaringsværdig bygning, ejes af Dansk Vandrelaug og fungerer som foreningens hovedkontor.

Skøjtebane på Nordatlantens Brygge

Tur 2

Mini-Havneringen og det politiske magtcentrum

Turen går via gangbroer rundt ved Københavns havnebassin og forbi rigets magtfulde politiske institutioner. Det er en tur, som giver oplevelser af det ældste København, det gamle søfartsmiljø og to bemærkelsesværdige kirker på Christianshavn.

Rundtur på 6 km fra Christianshavn Metrostation

Gå til højre, og kryds over Torvegade i lyskrydset. Gå ned ad Dronningensgade mod Vor Frelsers Kirke (1), og fortsæt til enden af Dronningensgade. Drej herefter til højre og efter 100 meter til venstre ad Prinsessegade. På højre hånd ligger Fristaden Christiania, og på venstre ligger Christianshavns Skole. Drej til venstre lige efter skolen ad Burmeistergade og endnu en gang til venstre ad Brobergsgade helt frem til Christianshavns Kanal, og drej så til højre ad Overgaden Oven Vandet.

Hans-Henrik Kleinert, Elsebeth Parsbæk, Dorrit Christensen, Susanne Glenstrup og Ingelise Kvorning

Efterskrift

Denne bog er inspireret af vores aktiviteter i Gå dig Glad-gruppen. Her har en række turledere i Dansk Vandrelaug (DVL) København gennem fire år tilrettelagt og gennemført ture hver tirsdag.

Initiativet til Gå dig Glad-vandreaktiviteterne kommer fra den tidligere formand i DVL's København-afdeling, Klaus Falsing, som vi takker for inspiration og vejledning til opstart af gruppen.

Vi er alle fem erfarne vandrere, men uerfarne med at skrive en bog, så vi siger tak til Lis Nielsen, formand for DVL's København-afdeling, der som den første gav os gode råd om, hvordan man arbejder med en bogudgivelse.

Også tak til de andre turledere i Gå dig Glad-gruppen, som alle har bidraget med inspiration.

Rutekortene gav os mange bekymringer. Vi havde alle GPX-sporene til turene, men i forskellige systemer, som ikke var særlig præsentable. Redningen kom fra Heine Torsson, som hjalp os i gang med QGIS-systemet, hvad vi er meget taknemmelige for.

Hovedparten af bogens smukke fotos kan vi takke fotograf Lars Gundersen for. Også en tak til Jes König for billeder fra Damhussøen.

Tak til Muusmann Forlag for at ville binde an med at udgive vores bog!

GPX-spor
Hvis du er interesseret i GPX spor til en af ruterne, så henvend dig venligst til forfatterne.

Kontaktoplysninger.
Har du brug for en guidet tur, kan du kontakte os på en af følgende mailadresser:

- susanne-gj@hotmail.com
- christensendorrit@gmail.com
- hansenrik08@gmail.com
- elsebeth.parsbaek@outlook.dk
- ingelise.kvorning@gmail.com

Børsen, Christianshavn og Øresund

København og Frederiksberg har smukke byrum med masser af levet liv, som du oplever på en intens måde, når du som fodgænger passerer gennem såvel velkendte som ukendte bydele.

Se dem tur for tur, og oplev de mange interessante historiske spor og detaljer, listige steder, kringelkroge, lyde, dufte og farver, der er på en bytur til fods. Opdag, hvor grønt der i virkeligheden er på stenbroen!

Når du holder sanserne åbne og er nysgerrig, får du en dejlig og interessant oplevelse. Gå alene, eller slå følge – man snakker så godt sammen, når man går. Gå på alle tider af døgnet. Aftenture kan også noget! Og giv tid, hold pauser, og følg din egen rytme.

I *Gå tur* får du:

- 52 gåture gennem alle bydele – de fleste er på 5-10 km, og to af dem er længere
- forslag til, hvad du skal holde øje med, og information om det, du ser undervejs
- informative og detaljerede kort

Velkommen til byen – på en ny og spændende måde.

muusmann-forlag.dk

9 788794 258029